

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ АКТИВІВ ЯК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Прийняття та введення в дію нормативних документів з питань бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та контролю використання основного капіталу є одним із головних чинників, що формує в обліку інформації про ці об'єкти. Такий підхід покликаний сприяти підтриманню в належному стані утримуваних необоротних активів, їх подальшому оновленню та ефективному використанні. Відтак, дослідження інструктивних документів, надає об'єктивну інформацію, суттєво впливає на побудову облікової системи підприємств.

Аналіз нормативно-правової бази показав, що основними законодавчими документами в Україні з питань регулювання обліку основних засобів є Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та Методичні рекомендації по бухгалтерському обліку основних засобів. Із прийняттям цих нормативних документів настав новий етап в організації і методології бухгалтерського обліку основних засобів, з'явилися нові поняття та економічні категорії, такі як «справедлива вартість», «визнання активів», «майбутня економічна вигода» та безліч інших, використання яких є вагомим чинником ефективної організації бухгалтерського обліку основних засобів.

Важливим етапом розвитку системи нормативного регулювання основних засобів в Україні є прийняття Податкового Кодексу України, та введення в дію норм, що усунули суттєві розбіжності, зокрема, у визначенні термінів «основні засоби» та «основні фонди», «амортизація» та «вартість активів, яка амортизується», у класифікації обліку, переоцінці, порядку вибуття. Законодавцям вдалося максимально зблизити податкові та бухгалтерські розрахунки, що здійснювались в обліку основних засобів. Сучасна редакція Податкового кодексу України нівелює розбіжності у назвах, використовуючи термін «основні засоби», гармонізує поняття амортизації, вартості, що амортизується, первісної, ліквідаційної, залишаючи незмінними, строк корисного використання (більше року або понад операційний цикл, якщо він довший за рік).

Важливим питанням залишається вартісний критерій визнання основних засобів, який протягом останнього часу зазнає суттєвих змін.

Зазначимо, що в бухгалтерському обліку відсутній вартісний критерій визнання основних засобів серед інших активів. Згідно із п. 4 П(С)БО 7 основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких понад один рік (або операційного циклу, якщо він довший за рік). А строк корисного

використання (експлуатації) – це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством/установою або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством/установою обсяг продукції (робіт, послуг) [3].

Згідно з п. 5.2 П(С)БО 7 підприємства можуть установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до малоцінних необоротних матеріальних активів.

На підприємстві вартісну межу найчастіше встановлюють, керуючись нормами, що містяться у податковому законодавстві. Таку інформацію і її подальше коригування прописують у наказі про облікову політику.

У пп. 14.1.138 Податкового кодексу України наведено визначення основних засобів, де вказується вартісна межа визнання активів основними засобами, що уточнений Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» від 17.07.2015 р. № 655-VIII. Внаслідок введення в дію згаданого закону, з 1 вересня 2015 року основними засобами вважаються матеріальні активи, у т.ч. запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (окрім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких із дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [2].

Підвищення вартісного критерію визнання активу основним засобом, пов'язане із негативними інфляційними процесами в економіці країни. Можна стверджувати, що нововведення – підвищення порогу із 2 500 до 6 000 грн. – вимога часу.

Наслідками таких змін є можливість відносити більш дешеві активи до малоцінних необоротних матеріальних активів і, амортизувати первісну вартість відповідними методами: «50%-50%» чи «100%» вартості, яка амортизується.

Тому починаючи із 01.09.2015 року, придбані активи, підприємство для віднесення їх до основних засобів або до малоцінних необоротних матеріальних активів має порівнювати їх первісну вартість із 6000 грн. Зазначимо, що основні засоби, утримувані на підприємстві і залишкова вартість яких станом на 01.09.2015 р. менша ніж 6000 грн., не потребують переведення до малоцінних необоротних матеріальних активів. Зміна вартісного критерію до них не застосовується і не є причиною для подальшої перекласифікації активу, який уже утримується підприємством. Зауважимо, що оцінка активу відбувається в момент зарахування його на баланс, тому порівнювати із зазначеною вартісною межею у прописаному у пп. 14.1.138 ПКУ слід лише первісну вартість щойно придбаного об'єкта основних засобів.

Що стосується порядку визнання первісної вартості, то її обчислюють із керування нормами п. 8 П(С)БО 7 «Основні засоби», порядок формування первісної вартості відсутній у ПКУ.

Вважаємо, що процеси уніфікації підходів визнання і оцінки об'єктів основних засобів у нормативно – правових актах бухгалтерського обліку та податковому кодексі потребують подальшого внесення змін і уточнення змісту визначення цих активів для розкриття їх економічної сутності, значення та ролі їх у процесі обороту капіталу підприємств.

Література:

1. Задорожний, З.-М. В. Актуальні питання облікової політики підприємств щодо необоротних активів [Текст] : монографія / З.-М. В. Задорожний, Л. Г. Семеген, Л. Т. Богуцька. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – 237 с. – До 50-річчя ТНЕУ.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 « Основні засоби » [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.